

Foto Gerd Louise Molvig

Handlingsplan for kvinner, fred og sikkerhet 2015-2018

Ved lanseringen 16.2.15 var Regjeringen representert ved statsminister Erna Solberg, utenriksminister Børge Brende, forsvarsminister Ine Eriksen Søreide, justis- og beredskapsminister Anders Anundsen og barne-, likestillings- og inkluderingsminister Solveig Horne.

Litteraturhusets sal var fylt opp av forventningsfulle tilhørere da Statsministeren åpnet møtet. Hun henviste til Sikkerhetsresolusjon 1325, som har vært banebrytende i 15 år. Den har siden 2000 vært fulgt opp med underresolusjoner, som har gitt et utvidet sikkerhetsbegrep som innbefatter barn og beskyttelse av sivile.

Kvinnens sikkerhet og rettigheter er globalt truet. Kvinner utsettes for seksualisert vold og overgrep, men er underrepresentert ved forhandlingsbordet. Kvinner har rett til å delta i beslutninger som får konsekvenser for egne liv. Når Norge er engasjert, vil vi bidra til at både kvinner og menns sikkerhet, rettigheter, behov og prioriteringer blir ivaretatt, sa Statsministeren.

Regjeringen har store ambisjoner rundt fire prioriterte mål.

- Fredsprosesser og fredsforhandlinger
- Internasjonale operasjoner
- Fredsbygging
- Humanitær innsats

I Handlingsplanen legges det opp til et tettere samarbeid med fem land: Afghanistan, Colombia, Myanmar, Palestina og Sør-Sudan. Disse er også blant de 12 utvalgte fokuslandene for utviklingssamarbeid. Man ønsker et strukturelt og langsiktig arbeid på landnivå som viser en tydelig

politikk. I tillegg vil Norge rette spesiell oppmerksomhet mot Midtøsten, hvor kvinners sikkerhet og rettigheter er satt under konstant press. Statsministeren fremhevet kjønnsperspektivet som særdeles viktig. Norge ville være en pådriver for utdanning og global helse og vil gi regionale kvinnenettverk økt innflytelse.

Utenriksminister Børge Brende kunne bekrefte at andel kvinner i fredsprosesser har økt. Det er stor meklingskompetanse blant kvinner, derfor vil man etablere et nordisk kvinnenettverk: «*Walk the talk*». Likestilling er stabiliserende og fredsbyggende. Han takket det sivile samfunn og forskere for alle innspill til Handlingsplanen. Kunnskap og holdninger er viktig, og personell skal få opplæring i SR 1325 før de reiser ut. Nå gjenstår gjennomføringen, men vårt fottrykk skal bli tydelig.

Forsvarsminister Ine Eriksen Søreide understreket at Handlingsplanen er sikkerhetspolitikk. Både menn og kvinner sammen har ansvar. Dette er NATOs DNA og skal være en del av den ordinære strukturen. Vi vet også at kvinner i den operative styrken gir bedre beskyttelse og skal begynne med å øke andelen kvinner i eget forsvar. Når det gjelder den nye Handlingsplanen, er det utarbeidet mål, delmål og ansvar, slik at det skal bli enkelt å rapportere og evaluere. Representant fra Forsvarets Høgskole bekreftet at Norge har ligget langt fremme i arbeidet med Kvinner, fred og sikkerhet. Egentlig startet man før 2000. Hun underbygget innlegget til forsvarsministeren ved å understreke at integrering av kvinner i operative stillinger gir gevinst.

Justisminister Anders Anundsen presiserte nødvendigheten av å rekruttere kvinner inn i viktige stillinger. Som eksempel henviste han til Moldova, hvor det gis kvinnerettede tiltak i fengsler og barnehus. I afrikansk politi (Sør-Sudan) gjennomføres «*Training for Peace*» for å sikre skolering og øke politiets kompetanse.

Barne-, likestillings og inkluderingsminister Solveig Horne kom rett fra frokostmøte i Stavanger, arrangert av FOKUS. Hun var svært opptatt av jenter under 18 år. De er mest utsatt pga tidlig ekteskap, ofte med menn som er 10 år eldre. I dag er ¼ av alle ekteskap inngått av barn under 18 år. Hun henviste til kampanjen «*Too Young to Wed*». 7,5 mill. flykninger har nedsatt funksjonsevne. Av disse er jenter/kvinner mest sårbare. Kvinner er også positive endringsagenter, derfor er det viktig at kvinner kommer med for å skape varig og bærekraftig utvikling. BLD har et koordinerende ansvar. De skal bl.a. vurdere kjønnsbalansen når det sendes ut folk og fremhevet viktigheten av å samarbeide med det sivile samfunn.

Under paneldebatten deltok Jan Egeland, generalsekretær i Flyktninghjelpen, spesialrådgiver fra UD, forsker fra PRIO (Institutt for fredsforskning) og en oberstløytnant fra Forsvaret. Vi ble minnet om at 2015 er et politisk merkeår for FN: Kvinnekommisjonens møte i FN i mars (*Commission on the Status of Women*) har tema Beijing + 20, Tusenårsmålene avsluttes, de nye Bærekraftsmålene fastsettes i september, nye klimamål skal avklares i Paris i desember og SR 1325 har 15 års jubileum. Det er virkelig grunn til å feire!

Det ble snakket om et globalt sikkerhetsimperativ og «Smart power» (innført av H. Clinton), normativt rammeverk og normentreprenører. 70 land har nå nasjonale handlingsplaner, og Norge har spilt en sentral rolle som pådriver sammen med kvinne- og menneskerettsorganisasjoner. Kvinner i hele verden har et eierforhold til SR 1325. Resolusjonen har fått politisk aksept, men oppfølgingen går sakte. Landets militære ledelse har et stort ansvar. Kvinner rammes spesielt hardt av krig og konflikt. Mange frarøves alt: egen kropp, hus/hjem, eiendom og land.

Hvordan få til effekt på landnivå? Det er mangel på aktivitet/innflytelse fra kvinner, man er avhengig av lobbygrupper. I dag leder kvinner operasjoner i seks land: Elfenbenskysten, Haiti, Kypros, Libya, Sør-Sudan og Vest Sahara. Det er 11 pågående politiske fredsprosesser, men det er kun 2,7 % kvinner

som har signert fredsavtaler. Trekkes flere kvinner med i fredsprosesser, styrkes resultatene fordi kvinner er mer spesifikke både i krav og tiltak. I de land som er kommet lengst, gjennomføres lobbyvirksomhet nedenfra.

Iflg. UDs spesialrådgiver til Columbia, er det fortsatt mange som ikke forstår hvorfor kvinner skal inkluderes. Også han kunne bekrefte at man får bedre avtaler med kvinner ved bordet. Kvinner er ikke bare ofre, men viktige aktører og gode fredsbyggere. I avtaler bruker man bevisst ordene kvinner og menn istedenfor personer eller befolkning. Hvilke ord man velger, er viktig for å påvirke.

Alle militære skoler i Norge fikk inn kjønnsperspektivet i 2010. Deler av forsvaret er fortsatt kvinnefattig, men det har ingen hensikt å gå snarveier. Det skaper ikke bærekraft. Man har i dag blandede team og en kjønnsrådgiver ved diverse operasjoner. I forbindelse med den pågående planlegging av styrkebidrag til Irak, vil man ivareta kjønnsperspektivet.

Avslutningsinnlegget var ved Navi Pillay, FNs tidligere høykommissær for menneskerettigheter. Patriarkatet beskytter ikke kvinner, men diskriminerer dem. Jenter byttes mot kveg, og noen blir solgt til seksuelt slaveri for kun 10 dollar. Kidnapping, menneskehandel og voldtekter skjer hver eneste dag. Samtidig er det viktig å huske at kvinner er dyktige aktører i krig og konflikt. Varig fred kan ikke oppnås uten at kvinner er med. Hun kritiserte Norge for å produsere våpen. Hvor sendes disse våpnene? Dreper de barn? Dreper de kvinner? Navi Pillay var svært glad for at menneskerettighetene har endret seg de siste 10 år. Virkningsfulle handlingsplaner for CEDAW (Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Women) er viktig for å videreutvikle og implementere menneskerettighetene, slik at kvinner kan høres og spille en viktig rolle. Hun avsluttet med å gratulere Norge med den nye handlingsplanen og minnet om at ***Many decisions are made at the table, women also want a seat.***

I Dagsnytt 18 samme dag møttes daglig leder i FOKUS og justisminister Ine Eriksen Søreide. Gro Lindstad kalte den nye handlingsplanen ambisiøs, spenstig og omfattende, men veldig svak på finansiering. Det er en utfordring at ansvaret ligger hos fire forskjellige ministre og departement. I tillegg ønsker hun årlig rapportering til Forsvars- og utenrikskomitéen, samt at Norge forlanger å ha med kvinner når man blir bedt om å fasilitere fredsprosesser.

Fortsatt er det få eller ingen kvinner som har lederposisjoner i fredsforhandlinger. Selv om kvinner skaper fred, er det menn som undertegner avtalene. Måtte den nye handlingsplanen bli et slagkraftig politisk virkemiddel til reell innflytelse!

Aud B. Skare
Guvernør

Gerd Louise Molvig
Guvernørsuppleant